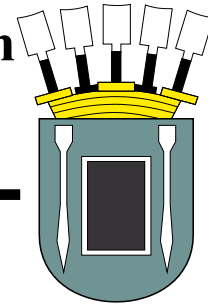

Historische Kring Kesteren en Omstreken

Gevestigd in het 'Streekmuseum Baron van Brakell' te Ommeren

Provincialeweg 21 • 4032 NZ Ommeren, Internet: www.hkko.nl

E-mail: info@hkko.nl; Tel.: (0344) 60 7431; Bank: NL30RABO0331957183

SAEPE STILUM VERTAMUS

Verslag lezing Emile Smit "Het westelijk rivierengebied in de Tweede Wereldoorlog" door Gert van Schaik

Emile Smit begint zijn lezing op 8 november 2021 in Ommeren met een kleurenfoto van een Tielse jongen, die met een sigaret in zijn mond in het gras ligt. Het zou zomaar een vakantiefoto kunnen zijn maar voor Wim Valk, zo heette hij, was de werkelijkheid geheel anders. Het was 1939 en mobilisatietijd en hij was opgeroepen om in Rhenen dienst te gaan doen. Wim overleefde de hel van de Grebbeberg en werd gevangen genomen. De Duitsers probeerden de Nederlandse bevolking voor zich te winnen en hij werd vrijgelaten. Met een trauma keerde hij terug naar Tiel en ging weer bij Daalderop aan de slag. Hij had geluk gehad maar dat geluk liet hem en zijn vrouw Annie in 1944 in de steek. Hij woonde met zijn gezin in de Papesteeg. Tiel was frontstad geworden en op 9 november 1944 slaan de granaten in op de Papesteeg en Wim, zijn vrouw Annie en hun zoontje overleven het niet.

De situatie na Market Garden.

Emile Smit gaat niet heel uitgebreid in op Operatie Market Garden en over de rol van de Engelse bevelhebber Montgomery is genoeg gezegd en geschreven. Na Market Garden lijkt de oorlog tot stilstand te komen, maar dan begint de ellende voor het Rivierengebied. In een deel van de Betuwe komen de geallieerde troepen en de Duitsers pal tegenover elkaar te liggen. In oktober 1944 is dat in Opheusden het geval. Amerikaanse soldaten van de 101^e Airborne Divisie lijden veel verliezen in het koude en kale Betuwse landschap. Als zuidelijk Nederland bevrijd is wordt de rivier de Waal de grens tussen bezet en bevrijd Nederland.

Plaatsen aan de rivier zoals Tiel worden bijna dagelijks vanuit de overkant van de Waal beschoten. Op beelden is te zien dat grote delen van de binnenstad van Tiel veranderd zijn in een berg puin.

Bron: Gert van Schaik

Als de Duitsers op 2 december 1944 de dijk bij Driel laten springen, komt het water opzetten en dat betekent voor veel Betuwse burgers een verplichte evacuatie. In de zeer koude januarimaand van 1945 soms tot in Friesland toe.

Wie blijft wordt door de Duitsers te werk gesteld, zoals bij de aanleg van Duitse loopgraven langs de Waal bij Tiel. NSB-burgemeesters voeren in hun gemeenten soms een waar schrikbewind uit tot aan de capitulatie toe.

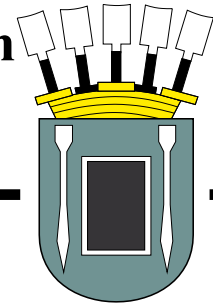
Na 5 mei 1945 is de oorlog dan wel voorbij en kan er begonnen worden met puinruimen. In Tiel worden ladingen puin in de haven gedumpt. Op een groot bord staat, welke panden er in

Historische Kring Kesteren en Omstreken

Gevestigd in het 'Streekmuseum Baron van Brakell' te Ommeren

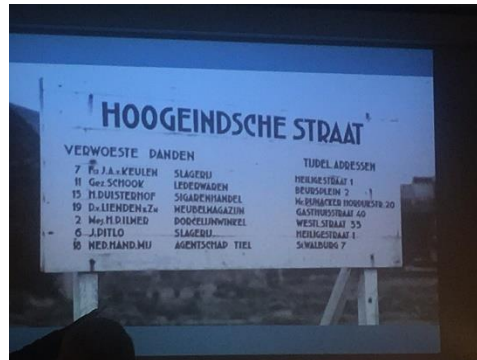
Provincialeweg 21 • 4032 NZ Ommeren, Internet: www.hkko.nl

E-mail: info@hkko.nl; Tel.: (0344) 60 7431; Bank: NL30RABO0331957183

SAEPE STILUM VERTAMUS

de Hoogeindsche straat verwoest zijn en waar de winkeliers een tijdelijk adres hebben gevonden.

Bron: Gert van Schaik

In deze lezing gaf Emile Smit een beeld van Tiel en het rivierengebied dat vooral in het laatste oorlogsjaar meer dan gemiddeld te lijden had onder de oorlog. Wie deze boeiende lezing van de voormalige adjunct-directeur van het Lingecollege in Tiel gemist heeft, krijgt op 11 maart 2022 in Streekmuseum Baron van Brakell nog een herkansing. Hij geeft dan nogmaals de lezing. Aanvang 20.00 uur.